

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการ
ปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตหอยทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*

ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS FOR
EFFECTIVENESS IN TEACHER PERFORMANCE IN HOR TRAI NETWORK
UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE UBON
RATCHATHANI AMNAT CHAROEN

อรทัย กันทะมา¹ และ เมธาวี โชติชัยพงศ์²

Orathai Kanthama¹ and Methavee Chotchaipong²

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี¹⁻²

Graduate School Ratchathani University, Thailand¹⁻²

Corresponding Author's Email: orathaikanthama@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนสหวิทยาเขตหอยทราย จำนวน 168 คน ผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และค่าความเชื่อมั่น .97 รวมถึงแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่มีความจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ส่วนด้านที่มีความจำเป็นน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรกำหนดระบบการนิเทศที่ชัดเจนและทันสมัยสอดคล้องกับการศึกษายุคดิจิทัล ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้เรียน สร้างความร่วมมือระหว่างครู ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนา

* Received 26 October 2025; Revised 31 October 2025; Accepted 1 November 2025

หลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษานับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่ต้อบโจทย์ศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้ครูมองปัญหาเป็นโอกาสในการร่วมกันสร้างสรรค์แนวทางพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู, สหวิทยาเขตหอไตร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current and desirable states of academic administration of school administrators for enhancing teachers' work effectiveness, and 2) to develop guidelines for improving the academic administration of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani–Amnat Charoen. The sample consisted of 168 teachers from schools in the Hor Trai School Network. The interview participants consisted of 10 individuals: five school directors working under the Office of Secondary Educational Service Area, Ubon Ratchathani and Amnat Charoen, who have received national-level awards or recognition for outstanding performance, moral and ethical leadership, or excellence in school administration; two chairpersons of school boards; one school board member; and two educational supervisors. The research instruments were a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00 for all items and a reliability coefficient of .97, as well as a semi-structured interview form. Data were analyzed using descriptive statistics frequency, percentage, mean, and standard deviation as well as priority needs ranking and content analysis.

The following results were found: 1) The current state of academic administration is at a moderate level, while the desired state is at the highest level. The area identified as most needed is educational supervision for curriculum management and instructional organization, whereas the area of least necessity is assessment and evaluation for student development. 2) The guidelines for developing academic administration among school administrators to enhance teachers' work effectiveness. The guidelines for development are as follows: Administrators should establish a clear and modern supervision system

aligned with digital-age education, while encouraging teachers to participate in planning and developing learning according to students' potential. They should foster collaboration among teachers, communities, and stakeholders in developing curricula and learning activities that respond to educational changes. Teachers should be supported to use innovation and technology in teaching that meets the needs of 21st-century learning. Administrators should promote a collegial relationship between themselves and teachers to exchange knowledge and continuously improve student learning. Furthermore, teachers should be encouraged to view problems as opportunities for collaborative and creative development to enhance the sustainable quality of education.

Keywords: Academic, Effectiveness in Teacher Performance, Hor Trai Network

บทนำ

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นกระบวนการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรนั้น ผู้บริหารต้องดำเนินการตั้งแต่การวางแผน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน (รุ่งซัชดาพร เวหะชาติ, 2560) อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาหลายประการ เช่น ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ขาดสื่อการสอนที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งการวัดและประเมินผลยังขาดมาตรฐาน ครูขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยและการนิเทศการศึกษา (ช่อรัตน์ดา เกสทอง, 2561) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารหลายคนให้ความสำคัญกับงานด้านอื่นมากกว่างานวิชาการ ทำให้คุณภาพการศึกษาลดลง (สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์, 2554)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัดจำนวนมาก ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องงบประมาณไม่เพียงพอ ขาดสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร และการวางแผนกลยุทธ์ของบางโรงเรียนยังไม่สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 อีกทั้งครูยังขาดทักษะการสอนที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และขาดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะผลการทดสอบระดับชาติ (O-Net) ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2567) ดังนั้น ผู้บริหาร

และครูจึงต้องร่วมกันพัฒนาการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายของการศึกษาในอนาคต

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยมีผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของการจัดการศึกษาในระดับชาติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย และกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 168 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 5 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 5 คน รวม 10 คน ที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยเลือกจากการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานดีเด่นในระดับชาติ หรือเป็นผู้บริหารโรงเรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม หรือรางวัลผู้บริหารดีเด่นในระดับประเทศขึ้นไป ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified})

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และหาค่าความถี่ (Frequency) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการจัดลำดับความสำคัญ (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้าน

n = 162

การบริหารงานวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของ ครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาเพื่อสร้างความ สัมพันธ์และความร่วมมือกับ ชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้	3.10	.57	ปาน กลาง	4.92	.22	มาก ที่สุด	.370	2
2. ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อ บริหารหลักสูตรและการ จัดการเรียนรู้	3.08	.67	ปาน กลาง	4.94	.19	มาก ที่สุด	.376	1
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนา ผู้เรียน	3.12	.61	ปาน กลาง	4.92	.20	มาก ที่สุด	.365	3
4. ด้านการวัดผล และประเมิน ผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน	3.78	.48	มาก	4.51	.40	มาก ที่สุด	.162	30
รวม	3.39	.11	ปาน กลาง	4.72	.10	มาก ที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่มีความจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความจำเป็นน้อยที่สุดคือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า มีแนวทางการพัฒนา 10 ด้านรวม 30 แนวทางการปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกว่าโดยสรุปในภาพรวม ดังนี้ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการ

มีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนทรัพยากร เพื่อยกระดับประสิทธิภาพ การจัดการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูร่วมวางแผน พัฒนาหลักสูตร และใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสมกับผู้เรียนยุคดิจิทัล พร้อมสร้างความสัมพันธ์เชิงกลยามมิตรกับครู เพื่อร่วมกัน ยกระดับคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

อภิปรายผลในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอยไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะ ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นถึงการเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างเสมอภาคใน ทุกมิติทั้งด้านวิชาการและด้านทักษะชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ที่ครอบคลุมทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. ทักษะพื้นฐานคือ ทักษะที่เป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น 2. ทักษะเพื่อทำงานคือ ทักษะพื้นฐานในการทำงานของทุก อาชีพ ได้แก่ เทคโนโลยีสารสนเทศ การคิดวิเคราะห์การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีมและ การสื่อสาร และ 3. ทักษะเฉพาะอาชีพ คือ ทักษะเบื้องต้นของอาชีพที่นักเรียนสนใจ จึงกำหนดให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละ ช่วงวัย และนำผลการประเมินที่ได้มาวางแผนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเป็น ประชาธิปไตย มีความภูมิใจในความเป็นไทย มีวินัยในตนเอง และเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเป็น ที่ต้องการของสังคม) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระวัฒน์ พัทชนิ (2562) ที่ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอวังน้อย สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงาน วิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอวังน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุดคือ ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน เป็น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านการ ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอยไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน (S-School Based Activities) มีการดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการหรือการจัดฝึกสอนฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการ หรือ เปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็น “ผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้” และมีการสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่นักเรียนเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนให้มีคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุจภาภา คนขัยย (2562) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และ 2. สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษา

3. ความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตห่อไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เรียงลำดับความต้องการจำเป็นสูงที่สุดไปหาต่ำสุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1. ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด คือ 30. ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามลำดับจากผลการศึกษาพบว่า ความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูคือ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นถึงขาดการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่ทันสมัย ขาดการนำสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งอาจส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเนียร ไตรมาตรา (2562)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูของโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ระดับความต้องการจำเป็นสูงสุดในการบริหารงานวิชาการเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูคือ ด้านการนิเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตร และมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูครูผู้สอนพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร วางแผนการสอนโดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์ทางภาษา ใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ ใช้สื่อและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน วัดประเมินผลโดยใช้ข้อสอบและการประเมินผลจากแฟ้มสะสมงานของนักเรียน และนิเทศการเรียนการสอน โดยการสังเกตการณ์สอนและการให้คำปรึกษาเพื่อให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สหวิทยาเขตหอยโตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ซึ่งได้มาจากการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{modified}) มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารควรกำหนดระบบการนิเทศที่ชัดเจนและทันสมัยสอดคล้องกับการศึกษายุคดิจิทัล ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาการเรียนรู้อตามศักยภาพของผู้เรียน สร้างความร่วมมือระหว่างครู ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรระหว่างผู้บริหารและครูเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นให้ครูมองปัญหาเป็นโอกาสในการร่วมกันสร้างสรรค์แนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา ลือสวัสดิ์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่ ผลการวิจัยพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือระหว่างครูและผู้บริหารในการออกแบบหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคม มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน มีการประเมินและปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินนักเรียนและการวิจัยด้านการศึกษามาพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอไตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเกี่ยวกับทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งได้มาจากการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) ที่มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงที่สุด พบว่า มีแนวทางการพัฒนา 10 ด้าน ดังนี้ ได้แก่ 1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 2. ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารจัดการชั้นเรียน 5. ด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ 6. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 7. ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 8. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 9. ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนเพื่อบริหารจัดการชั้นเรียน และ 10. ด้านการวัดผล ประเมินผลการเรียนเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสหวิทยาเขตหอยไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการนิเทศการศึกษาเพื่อบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีความจำเป็นต่ำที่สุดคือ ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน และ 2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู มีแนวทางการพัฒนา 10 ด้าน รวม 30 แนวทางการปฏิบัติ ทั้งนี้ผู้วิจัยขอกล่าวโดยสรุปในภาพรวม ดังนี้ การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดนโยบายและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ ควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวทางใหม่ ๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูร่วมวางแผน พัฒนาหลักสูตร และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนยุคดิจิทัล พร้อมสร้างความสัมพันธ์เชิงกลยุติกกับครู เพื่อร่วมกันยกระดับคุณภาพผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างยั่งยืน และมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อนำไปใช้ในเชิงปฏิบัติการ ดังนี้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายวางแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด ให้สามารถเป็นผู้ที่มีทักษะการบริหารงานวิชาการทั้ง 30 ประเด็น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถและความเชี่ยวชาญเฉพาะตำแหน่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการเป็นผู้ให้บริการด้านการศึกษาที่มีคุณภาพประจักษ์แก่สังคม 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ครูตามความรู้ ความเหมาะสม และความสามารถของแต่ละบุคคล ทำให้ครูทำงานได้อย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มากขึ้น และ 3) ครูควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างหลักสูตรที่พัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามรวมทั้งความสามารถ และความถนัดของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

จำเนียร ไตรมาตร. (2562). ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2560). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- รุจภาภา คนชัยย. (2562). สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วีระวัฒน์ พชนี. (2562). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอวังน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2567). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. อุบลราชธานี: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.
- สุจิตรา ลือสวัสดิ์. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาตรัง กระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.